

15.2.2024

Diaarinumero: VN/30715/2023

Lausunto arkeologista kulttuuriperintöä koskevan lainsäädännön uudistamista valmistelleen työryhmän mietinnöstä

Palvelualojen työnantajat Palta ry kiittää mahdollisuudesta lausua arkeologista kulttuuriperintöä koskevan lainsäädännön uudistamista valmistelleen työryhmän mietinnöstä. Palta on EK:n toiseksi suurin jäsenliitto ja edustamme yli 2 000 palvelualoilla toimivaa jäsenyritystämme.

Mietintöä koskevan lainsäädännön uudistamiselle on erityistä merkitystä erityisesti arkeologisia tutkimuksia tekeville jäsenyrityksillemme. Korostamme lausuntomme merkitystä, koska näiden yritysten edustajaa ei ole ollut mukana sen enempää lainsäädännön uudistamista valmistelevassa työryhmässä kuin työryhmän työtä tukevassa seurantaryhmässä. Valmisteluprosessi on tältä osin ollut valitettavan epätasapainoinen ja puutteellinen, koska alan yksityiset toimijat on sivuutettu siitä.

Palta haluaa tällä lausunnolla kiinnittää erityistä huomiota yksityisten yritysten epäreiluun kilpailuasetelmaan suhteessa Museoviraston tarjoamaan kaupalliseen arkeologisten kenttätöiden toimintaan. Haluamme tässä yhteydessä muistuttaa niin apulaisoikeuskanslerin ratkaisusta (20.7.2009, OKV/898/1/2007) kuin myös Kilpailu- ja kuluttajaviraston päätöksestä (7.5.2020, (KKV/536/14.00.40/2016)) liittyen Museoviraston toimintaan. Palta katsoo, että toimet, joihin näiden päätösten jälkeen on ryhdytty, eivät ole olleet riittäviä kilpailuneutraliteetin toteutumiseksi.

Työryhmän mietinnössä on edellä mainittujen seikkojen lisäksi aivan oikein todettu seuraavasti: ”Muutokset kilpailulainsäädännössä 2010-luvulla edellyttävät sitä, että valtion harjoittamassa taloudellisessa toiminnassa terveen ja toimivan kilpailun edellytyksiä omiaan vääristävä tai terveen ja toimivan taloudellisen kilpailun syntymistä tai kehittymistä omiaan estävä menettely tai toiminnan rakenne tulee poistaa.” ja että: ”Esityksessä ei olisi enää muinaismuistolain velvollisuutta suorittaa kajoamisluvassa edellytetyjä tutkimuksia kiireellisinä. Tämän vuoksi Museoviraston harjoittamalle kaupalliselle toiminnalle arkeologisten kenttätöiden markkinoilla ei olisi oikeudellisia edellytyksiä.”

Edellä mainituista huolimatta työryhmän mietinnössä on esitetty, että Museovirastolle varattaisiin jatkossa erillinen määräraha varautumiselle mahdollisiin markkinapuutetilanteisiin. Palta katsoo, että tällaiselle vuotuiselle määrärahalle ei ole tarvetta.

Alan markkinatilanne on jo nyt hyvä ja on vaikea kuvitella tilannetta, jossa ilmenisi mietinnössä esitettyä markkinapuutetta. On myös selvää, että kun Museovirasto lopulta on vetäytymässä markkinoilta, tulee myös markkinatilanne kasvavan kilpailun kautta entisestään paranemaan.

Museovirasto on perustellut nykyistä kaupallista toimintaansa muinaismuistolain säädöksellä, jonka mukaan hankkeiden edellyttämät tutkimukset on suoritettava kiireellisinä. Tämä kiireellisyysvaade oltaisiin mietinnön mukaan aivan oikein poistamassa uuden lain myötä.

15.2.2024

Museoviraston nykyisestä ongelmallisesta toiminnasta markkinoilla kertoo, että Museoviraston kenttätöiden kaupallinen yksikkö voitti Lohjan kaupungin arkeologisten palveluiden puitesopimuksen, joka kattaa vuodet 2024 - 26. On vaikea kuvitella, että puitesopimus täyttäisi kiireellisyyden kriteerit. Lisäksi kyseinen puitesopimus ulottuu vuoden 2026 loppuun, vaikka Museovirasto on toisaalla ilmoittanut, että heidän toimintansa kenttätöiden konsulttimarkkinoilla päättyy 1.1.2026.

Palta katsoo, että mietinnössä esitetulle varautumiselle markkinapuutetilanteisiin ei ole tarvetta. Pidämme aikaisempien kokemusten mukaan varteenotettavan riskinä sitä, että Museovirasto jatkaisi sen varjolla reilun kilpailun kannalta ongelmallista toimintaansa markkinoilla.

Jos kuitenkin päädytään siihen näkemyksemme mukaan tarpeettomaan mahdollisuuteen, että Museovirastolla säilytettäisiin mahdollisuus markkinapuutetilanteissa tehdä kenttätöitä omakustannehinnalla, kuten mietinnössä nyt esitetään, tulee markkinapuutetilanteen osoittamiselle luoda julkiset, läpinäkyvät ja kilpailulainsäädännön kannalta kestävät periaatteet ja käytänteet.

Palta haluaa tässä yhteydessä korostaa, että nyt lausunnoilla oleva lainsäädäntöhanke on kovin hidas väline puuttua kilpailuneutraliteetti-ongelmaan. OKM:n ja Museoviraston tulee mielestämme tehdä kilpailuneutraliteetin toteuttamiseksi vaadittavat korjaavat toimenpiteet välittömästi tai vähintään kuluvan vuoden aikana. Erityisesti mikäli lainsäädäntöhanke ei syystä tai toisesta etene nopeasti, tämä vaateemme on entistä merkityksellisempi.

Lopuksi Palta toteaa, että tuemme myös muita arkeologia-yrityksiä edustavan ARKY ry:n lausunnossaan nostamia kantoja ja näkemyksiä.

Kunnioitavasti,

Tatu Rauhamäki

Johtaja, elinkeinopolitiikka
Palvelualojen työnantajat PALTA ry